

## הסתכלות פנימית חלק א'

על ידיו את המושכל הרצוי, בה בעת, שלא נמצא בעולמנו איזה ענף אחר שיקחו אותו בתמורתו. כי כמו ששתי שערות אינן יונקות מנקב אחד, כן אין לנו ב' ענפים שיתיחסו אל שורש אחד. ואף גם זאת לא יתכן, להאביד את דבר החכמה המחויב אל הביטוי נחות הדרגא ההוא, ולא עוד, כי האבידה ההיא תגרום פגם ובלבול גדול בכל מרחבי החכמה, להיות שאין לנו עוד חכמה בכל חכמות העולם, שיהיו הענינים כל כך משולבים זה בזה, בדרך סיבה ומסובב גורם ונמשך, כמו חכמת הקבלה, שהענינים מלוכדים וקשורים זה בזה מראשה עד סופה, ממש כמו שרשרת אחת ארוכה. ולפיכך אין כאן חירות הרצון להחליף ולהמיר בין הכינויים הללו רע בטוב. אלא, מוכרחים להביא תמיד בדיוק אותו הענף המורה באצבע על שורשו העליון, וגם להרחיב בו הדיבור, עד להמציא ההגדרה המדויקת לעיני המשכילים המעיינים.

אמנם כן, אותם שעוד לא נפקחו עיניהם במראות השמים, ועדיין אין להם אותה הבקאות של יחסי ענפי העולם הזה אל שרשיהם בעולמות העליונים, המה נמצאים כאן כעורים מגששים קיר, כי לא יבינו אף מלה אחת כמשמעה האמיתי. שהרי כל מלה היא שם של איזה ענף ביחס שורשו, זולת, אם שיקבלו הפירוש מפי חכם מובהק, הממציא את עצמו להסביר הענין בשפה המדוברת, שהוא בהכרח כמו מעתיק מלשון אל לשון, דהיינו משפת הענפים לשפה המדוברת. כי אז יוכל להסביר את המושג הרוחני, איך שהוא.

וזהו שטרחתי בביאורי זה, להסביר את עשר הספירות, כפי שהורה לנו החכם האלקי אריז"ל, על פי טהרתן הרוחנית, המופשטות מכל מושגים מוחשיים, באופן, שיוכל כל מתחיל לגשת אל החכמה בלי להכשל בשום הגשמה וטעות, אשר עם הבנת עשר הספירות

ראשית כל צריכים לדעת, שבמקום שיש לנו עסק עם ענינים רוחניים, המופשטים מזמן, מקום ותנועה, ואצ"ל עם אלקיית, הרי אין לנו את המלות להגות ולהתבטא על ידיהן, שהרי כל אוצר המלות שלנו הוא לקוח מהרגשי החושים המדומים, ואיך אפשר להסתייע בהם במקום שחוש ודמיון אינם שולטים שם, כי למשל, אפילו אם תקח את המלה היותר דקה כגון "אורות", הרי היא ג"כ מדומה ומושאלת מן אור השמש או אור מורגש של נחת רוח וכדומה, אם כן איך יתכן להתבטא עמהן בעניני אלקות, אשר ודאי לא יציעו למעיין שום דבר אמת. ואין צריך לומר במקום שצריכים לגלות על ידי המלות ההן, בכתב על ספר, בעניני משא ומתן בחכמה, כנהוג במחקרי כל חכמה, אשר אז אם נכשלים, אפילו במלה אחת בלתי מוצלחת למטרתה, תיכף יתבלבל המעיין ולא ימצא ידיו ורגליו בכל הענין כולו. ולפיכך בחרו להם חכמי הקבלה שפה מיוחדת, שאפשר לכנותה "שפת הענפים", להיות שאין לנו שום מהות או הנהגה של איזו מהות בעולם הזה, שלא תהיה נמשכת משרשה שבעולם העליון, ואדרבה, התחלת כל ישות שבעולם הזה, הנה היא מתחילה מהעולם העליון, ואח"כ משתלשלת לעולם הזה. לפיכך מצאו להם החכמים שפה מוכנה בלי טורח, שיוכלו למסור ע"י איש לרעהו את השגתם, בעל פה ובכתב מדור לדור, כי לקחו להם את שמות הענפים שבעולם הזה, אשר כל שם מבאר את עצמו, כמורה באצבע על שרשו העליון, אשר במערכת העולמות העליונים.

ובזה תנוח דעתך, במה שתמצא לרוב בספרי הקבלה ביטויים מתמיהים, וגם זרים לפעמים לרוח האנושי. והוא, כי אחר שכבר בחרו להם שפה זו להתבטא על ידיה, דהיינו "שפת הענפים" כאמור, א"כ איך אפשר להם להשמיט על דרכם איזה ענף בלי להשתמש עמו מחמת נחיתות הדרגא שלו, שלא לבטא



האלו, יפתח הפתח גם להסתכל ולדעת, איך להבין ביתר הענינים בחכמה הזאת.

### פרק א'

דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות וכו' (בע"ח ש"א היכל א'), הדברים הללו צריכים ביאור, דמטרם שנאצלו העולמות, איך היה שם בחינת מקום של מציאות, שהיה האור הפשוט ממלא אותו כולו, וגם ענין עליית הרצון להצטמצם כדי להוציא לאור שלימות פעולותיו, דמשמע מדברי הספר, דכבר היה שם איזה חסרון ח"ו, גם ענין הנקודה האמצעית אשר בו ממש, ששם היה דבר הצמצום, שהוא מתמיה מאד, דהא כבר אמר שאין שם ראש וסוף, וא"כ איך יש האמצע, אמנם כן, הדברים הללו עמוקים מני ים, וע"כ אני מוכרח להאריך בביאורם.

אין דבר בכל המציאות שלא יהיה כלול בא"ס המושגים הפוכים אצלנו כלולים בו ית' בסוד אחד יחיד ומיוחד

(א) דע שאין לך שום מהות של ישות בעולם, הן מן המוחשות אל החושים שלנו, והן מן המושכלות בעין השכל שלנו, שאינו כלול בבורא ית', דהא כולם נמשכין לנו הימנו ית', וכלום יש לך נותן מה שלא יהיה בו, וענין זה כבר מבואר היטב בספרים, אמנם צריך להבין, שאותם המושגים, שהם נפרדים אצלנו, או הפוכים, עד"מ מושג החכמה נבחן בהפרש מן מושג המתקנות, שהחכמה והמתקנות ב' מושגים נבדלים הן זו מזו, וכן מושג הפועל, הוא ודאי בהפרש מן מושג הפעולה, שהפועל ופעולתו בהכרח ב' מושגים נבדלים זה מזה, ומכ"ש המושגים הפוכים, וכמו המתקנות והמרירות וכדומה, הן נבחנות ודאי כל אחת לעצמה, אמנם אצלו ית', יהיו החכמה והתענוג, ומתיקות, וחריפות, ופעולה, ופועל, וכדומה מן הצורות המשונות וההפוכות, כל זה כלול כאחד באורו הפשוט, בלי שום הכר והבדל ביניהם כלל, אלא במושג אחד יחיד ומיוחד: מורה, אחד,

שהוא בהשוואה אחת. יחיד, מורה על הנמשך הימנו, שגם כל אלו הריבויים המה אצלו ית' בצורת יחיד כמו עצמותו ית'. ומיוחד, מורה הגם שהוא פועל ריבוי הפעולות, אמנם כח אחד פועל כל אלה, וכולן חוזרות ושבבות ומתיחדות בצורת יחיד, שהצורה היחידה הזו, בולעת כל הצורות המתראות בפעולותיו, והוא ענין דק מאד, ולא כל מוחא סביל דא. וכן פי' לנו הרמב"ן ז"ל, על ענין אחדותו ית' בסוד אחד, יחיד ומיוחד, וזה לשונו, בפירושו על ספר יצירה פ"א מ"ז, יש הפרש מן אחד, ויחיד, ומיוחד: שם המתפרש, כשהוא מתיחד לפעול בכח אחד, נקרא מיוחד. וכשהוא מתחלק לפעול פעולתו, כל חלק שממנו, נקרא יחיד. וכשהוא בהשוואה אחת נקרא אחד, ע"כ לשונו הזך. פירוש, מתיחד לפעול בכח אחד, רצונו לומר שפועל להיטיב כראוי ליחודו. ואין שינוי בפעולותיו. וכשהוא מתחלק לפעול פעולתו, דהיינו שפעולותיו משונות זו מזו, ונראה ח"ו כפועל טוב ופועל רע, אז נקרא יחיד מפני שלכל פעולותיו המשונות יש להן תוצאה יחידה, להיטיב. ונמצא שהוא יחיד בכל פעולה ופעולה ואינו משתנה ע"י פעולותיו המשונות. וכשהוא בהשוואה אחת נקרא אחד כלומר אחד מורה על עצמותו יתברך שאצלו כל מיני ההפכים הם בהשוואה אחת. כמ"ש לעיל. וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שאצלו היודע והידוע והמדע אחד הם. כי מאד גבהו מחשבותיו ממחשבותינו ודרכיו מדרכינו.

ב' הבחנות בהשפעה, מטרם שבאה לכלל קבלה, ולאחר שבאה לכלל קבלה

(ב) וצא ולמד מאוכלי המן, שהמן נקרא לחם מן השמים, משום שלא נתגשם בהתלבשותו בעוה"ז, ואמרו חז"ל שכל אחד ואחד היה טועם בו כל מה שרצה, ונמצא שהיה בו בהכרח מן הצורות הפוכות, דהיינו אחד טעם בו טעם מתוק, והשני טעם בו טעם חריף ומר, אשר המן בעצמו, היה בהכרח, כלול משני ההפכים יחד, כי כלום יש לך נותן מה שאין בו, וא"כ איך אפשר שיהיו ב' הפכים בנושא אחד, אלא על כרחך, שהוא

שיש רבוי נפשות, כמספר הגופות, שהנפשות מאירות בהם, אלא שהן נבדלות זו מזו, ע"י שינוי הצורה שבכל אחת ואחת. וע"ד שאמרו חז"ל, כשם שפרצופיהן אינם שווים זה לזה, כך דעותיהן אינן דומות זו לזו. ויש בסגולת הגוף, להבדיל בצורות הנפשות, עד להבחין בכל נפש לפי עצמה, שזו נפש טובה, וזו נפש רעה, וכדומה, בצורות הנבדלות.

והנך רואה שכמו דבר גשמי, מתחלק ונחתך ונבדל, בגרון, ותנועה בהרחקת מקום בין חלק לחלק, כמו כן דבר רוחני, מתחלק ונחתך ונבדל, בסיבת שינוי צורה מחלק לחלק, ולפי השיעור של ההשתנות, כן ישוער המרחק מחלק לחלק, וזכור זאת היטב.

איך יצוייר שינוי צורה בבריאה, ביחס א"ס

(ה) אמנם, עדיין לא הונח לנו, אלא בעוה"ז, בנפשות בני אדם, אבל בדבר הנשמה, שאמרו בה שהיא חלק אלוקי ממעל, עדיין לא נתבאר, איך נבדלת היא מאלקיות, עד שיתכן לקרותה חלק אלקי. ואין לומר, על ידי שינוי הצורה, דח"ו לומר כן, דכבר ביררנו, שהאלקיות היא אור פשוט, הכולל, כל מיני ריבוי הצורות, והפוך הצורות שבעולם, באחדותו הפשוטה, בסוד אחד יחיד ומיוחד, כנ"ל. וא"כ, איך תצוייר לנו בחינת שינוי הצורה, בנשמה שתהיה משונה מאלקיות, שמשום זה תהיה נבדלת, לקנות שם חלק הימנו ית'.

ובאמת, קושיא זו נוהגת ביותר, באור א"ס שמטרם הצמצום, כי זו המציאות שלפנינו, כל העולמות, עליונים ותחתונים יחד, נבחנים בשתי הבחנות, ההבחן הא', הוא צורת כל המציאות הזו, איך שהיא בטרם הצמצום, שהכל היה אז בלי גבול ובלי סוף, והבחן זה נקרא, אור א"ס ב"ה. ההבחן הב', הוא צורת כל המציאות הזו, שכבר באה מהצמצום ולמטה, אשר הכל הוא בגבול ומדה, והבחן זה נקרא, ד' העולמות, אצילות, בריאה, יצירה ועשיה. ונדוע, שבעצמותו יתברך, לית מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, ואין בו שום שם וכינוי, שכל מה שלא נשיג איך נגדירו בשם, שכל שם, ענינו השגה, שמורה, שמושג

פשוט ומופשט מב' הטעמים ורק כלול הוא מהם, באפן, שהמקבל הגשמי יכול להבדיל לעצמו, הטעם הזה שרוצה. ועל דרך זה תבין כל דבר רוחני, שהוא בעצמו יחיד ופשוט, אמנם כלול מכל ריבוי הצורות שבעולם, ובביאתו ליד מקבל הגשמי והמוגבל, אז יעשה בה המקבל צורה נבדלת אחת, מכלל ריבוי הצורות, המתיוחדות במהות הרוחנית ההיא. ולפ"ז יש להבחין תמיד בהשפעתו יתברך, ב' בחינות: הא' היא צורת מהות השפע העליונה, טרם ביאתה לכלל קבלה, שעדיין הוא אור פשוט וכולל. הב', היא אחר שהגיע השפע לכלל קבלה, שע"ז קנה צורה נבדלת אחת וחלקית, לפי תכונת המקבל.

איך אפשר להבין שהנשמה היא חלק מאלקיות

(ג) ובוזה נבוא להבין מ"ש המקובלים במהות הנשמה, וזה לשונם, אשר הנשמה, היא חלק אלוהי ממעל ממש ואין בה שום שינוי כלל מן ה"כל", אלא במה שהנשמה היא חלק ולא "כל": ודומה לאבן הנחצבת מההר, שמהות ההר ומהות האבן שוות, ואין שום הבחן מן האבן אל ההר, רק בזה, שהאבן היא רק חלק מן ההר, וההר הוא בחינת ה"כל". עד כאן תמצית דבריהם ז"ל. ולכאורה הם דברים מתמיהים בתכלית, וביותר קשה להבין, איך יתכן לדרוש בחינת הבדל וחלק מן האלקיות, עד לדמות, לאבן הנחצבת מההר, דבשלמא אבן, היא נחצבת מההר, ע"י גרון ומקבת, אבל באלקיות, כביכול, איך, ובמה, יתפרדו זה מזה.

הרוחני נבדל בכח שינוי צורה,

כמו הגשמי שנבדל ע"י גרון

(ד) וטרם נבא אל הביאור, נסביר מהות ענין ההבדלה, הנוהג ברוחניים: ודע, אשר האישים הרוחניים מתפרדים זה מזה, רק על פי שינוי הצורה בלבד, דהיינו, אם דבר רוחני אחד, קונה בעצמו שתי צורות, כבר אינו אחד, אלא שנים: ואסביר לך, בנפשות בני אדם, שהם גם כן רוחניים: ונדוע החוק הרוחני, אשר צורתו פשוטה כנ"ל, וזה ודאי

לנו בבחינת השם הזה. וע"כ, ודאי שבעצמותו ית' אין שום שם וכינוי כלל וכלל, וכל השמות והכינויים, המה, רק באורו ית' המתפשט הימנו, אשר התפשטות אורו ית' מטרם הצמצום, שהיתה ממלאת כל המציאות בלי גבול וסוף, היא נקראת בשם אין סוף ב"ה. ולפי זה, צריך להבין במה שאור א"ס ב"ה מוגדר לעצמו, ויצא מכלל עצמותו ית', עד שנוכל להגדירו בשם, כמו שהקשינו בנשמה כנ"ל.

ביאור על מ"ש ז"ל לכן הוכן עבודה ויגיעה על שכר הנשמות, כי מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה

(ו) ולהבין באפס מה במקום גבוה זה, צריכים להרחיב הדברים. ונחקור, בקוטב כל זו המציאות שלפנינו, ותכליתה הכללית, שכלום יש לך פועל בלי תכלית, וא"כ תכלית זו מה היא, אשר לסיבתה, המציא ית' כל המציאות הזו שלפנינו, בעולמות העליונים ובעולמות התחתונים. אמנם כן כבר הורו לנו חז"ל, בהרבה מקומות, שכל העולמות כולם לא נבראו אלא בשביל ישראל המקיימים תורה ומצוות וכו', וזה מפורסם. אלא צריך להבין בזה, בקושיא של חז"ל, שהקשו ע"ז, אם הכונה של בריאת העולמות, היא בשביל להנות לנבראיו, א"כ, מה היה לו ית', לברוא את העוה"ז הגשמי, העכור והמלא יסורים, ובלי זה, ודאי שהיה יכול להנות לנשמות כמה שרצה, כביכול, ולמה הביא את הנשמה בגוף עכור ומזוהם כזה. ותירצו על זה, דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה וכו', פירוש דבכל מתנת חנם נמצא פגם של בושת פנים, וכדי למנוע מהנשמות הפגם הזה, ברא את העוה"ז, שישנה כאן מציאות של עבודה, ונמצאו נהנים לעתיד מיגיע כפיהם, כי נוטלים שכרם משלם, חלף יגיעם, וניצולים ע"י מפגם של בושת ע"כ.

איזה יחס יש מעבודת ע' שנה לתענוג נצחי, ואין לך מתנת חנם גדולה מזו.

(ז) ודבריהם ז"ל אלו, מוקשים מאד סביב סביב, מתחילה קשה, הרי עיקר מגמתנו

ותפילתנו הוא, מאוצר מתנת חנם חננו, ואמרו ז"ל שאוצר מתנת חנם, מוכן הוא, רק בשביל הנשמות היותר גדולות בעולם. וביותר קשה עיקר תירוצם. שתירצו, אשר במתנת חנם נמצא חסרון גדול, דהיינו בושת הפנים הנמצא לכל מקבל מתנת חנם, שלהשלמה זו, הכין ית' את עוה"ז, שיש בו מציאות של יגיעה ועבודה, כדי שבעוה"ב יטלו את שכרם, חלף טרחתם ויגיע כפם, ותירוצם תמוה מאד, הא למה זה דומה, אל אדם האומר לחברו, עבוד עמי רגע אחד קטן, ותמורת זאת אתן לך מכל תענוגי העולם ושכיות החמדה, בכל ימי חייך. שאין לך מתנת חנם גדולה מזו, משום שהשכר אין לו שום השתוות עם העבודה, שהרי העבודה היא בעוה"ז, עולם עובר, שאין לו ערך של כלום, כלפי השכר והתענוג של העולם הנצחי, שאיזה ערך יש, לכמות העולם העובר, נגד כמות העולם הנצחי. ואצ"ל באיכות היגיעה, שאין בה ערך של כלום, כלפי איכות השכר, וכמו"ש ז"ל, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, וכו', ואין לומר, שמקצת השכר נותן השי"ת חלף טרחתם, והשאר במתנת חנם, שא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם, שהרי נשאר הפגם של בושת הפנים, בשאר המתנה, אלא שאין דבריהם אלו מובנים כפשוטם, אלא יש כאן כוונה עמוקה.

במחשבה אחת נאצלה ונבראה כל המציאות, והיא הפועלת, והיא עצם הפעולה, והיא מציאות השכר המקווה, והיא מהות היגיעה

(ח) וטרם שאנו נכנסים בביאור דבריהם ז"ל, צריכים להבין, במחשבתו ית', בבריאת העולמות והמציאות שלפנינו, שלא יצאו פעולתם לפניו, בדרך ריבוי מחשבות, כמו דרכינו. כי הוא ית', אחד, יחיד ומיוחד, כנ"ל, וכמו שהוא פשוט, כך אורותיו הנמשכים הימנו, פשוטים ומיוחדים, בלי שום ריבוי צורות, כמ"ש, לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי וגו'. ועל כן תבין ותשכיל, שכל השמות והכינויים, וכל העולמות העליונים והתחתונים, הכל אור פשוט א', יחיד ומיוחד, שאצל השי"ת, האור הנמשך,

שסוף מעשה במחשבה תחילה. והנה סוף המעשה, שהיא הקוטב והתכלית, שבשבילם נבראו כל אלה, היינו, כדי להנות לברייתו, כמו"ש בזוהר. ונודע, שמחשבתו ית', נגמרת ופועלת תיכף, שלא אדם הוא, להיות מחוייב לכלי מעשה, אלא המחשבה לבדה, גומרת כל הפעולה תיכף ומיד. ולפי זה מובן, שתיכף בחשבו ית' על דבר הבריאה, להנות לנבראיו, תיכף נמשך ונתפשט האור הזה הימנו ית', בכל צביונו וקומתו וכל גבהם של התענוגים שחשב בהם, שכל זה, נכלל באותה המחשבה, שאנו מכנים אותה מחשבת הבריאה, והבן זה היטב, כי מקום שאמרו לקצר הוא. ודע שאת מחשבת הבריאה הזאת אנו מכנים אור א"ס ב"ה. כי בעצמותו ית' ממש, אין לנו שום הגה ומלה להגדירו באיזה שם שהוא. וזכור זאת.

מכח הרצון להשפיע שבמאציל, נולד בהכרח הרצון לקבל בנאצל. והוא הכלי, שבתוכו מקבל הנאצל את שפעו.

(א) וזהו, שאמר הרב ז"ל, שמתחילה היה אור א"ס ב"ה ממלא את כל המציאות. פ"י, כיון שחשב השי"ת, להנות את הנבראים, והאור התפשט ממנו, ויצא מלפניו, כביכול, תיכף הוטבע באור הזה, הרצון לקבל את הנאתו. ותשפוט ג"כ, שזה הרצון, הוא כל מדת גודלו של האור המתפשט, כלומר, שמדת אורו ושפעו, היא כפי השיעור שרוצה להנות, לא פחות ולא יותר. ודו"ק בזה, וע"כ. אנו מכנים מהותו של, הרצון לקבל, המוטבע באור הזה, מכח מחשבתו ית', בשם, מקום. עד"מ, באמרנו שאדם אחד יש לו מקום לקבל סעודת ליטרא לחם, והשני אינו יכול לאכול יותר מחצי ליטרא לחם, באיזה מקום אנו מדברים, לא מגודלם של בני המעיים, זולת מגודל של החשק והרצון לאכול. והנך רואה, שמדת מקום הקבלה, של הלחם, תלויה בשיעור הרצון והחשק של האכילה, ואצ"ל ברוחניות, אשר הרצון של קבלת השפע, הוא המקום של השפע, והשפע נמדד במדת הרצון.

והמחשבה, והפעולה, והפועל, וכל מה שהלב יכול לחשוב ולהרהר, המה אצלו דבר אחד ממש.

ועל פי זה תשפוט ותשכיל, שבמחשבה אחת נאצלה ונבראה כל המציאות הזו, עליונים ותחתונים יחד, עד ככלות הכל בגמר התיקון. אשר אותה המחשבה היחידה, היא הפועלת את הכל, והיא עצם כל הפעולות, והיא מקבלת התכלית, והיא מהותה של היגיעה, והיא עצמה מציאות כל השלימות והשכר המקווה. כמו שפי' הרמב"ן ז"ל, בסוד אחד יחיד ומיוחד כנ"ל.

ענין הצמצום, מבאר איך יצאה מהפועל השלם, פעולה בלתי שלמה.

(ט) והיינו שהאריך הרב ז"ל בפרקים ראשונים שבספר הזה, בענין הצמצום הא', להיות הענין הזה החמור שבחמורות, כי הכרח הוא, אשר גם הקלקולים וכל מיני החסרונות, המה נמשכים ובאים הימנו ית', וכמוש"כ יוצר אור ובורא חושך, והנה הקלקולים והחושך המה הפך אמיתי לו ית', ואיך אפשר שימשך זה מזה, ואיך באים ביחד עם האור והעונג שבמחשבת הבריאה. ואין לומר, שהם ב' מחשבות מיוחדות זו מזו, שח"ו לומר ולהרהר כזאת, כנ"ל. וא"כ איך כ"ז נמשך הימנו ית', עד לעולם הזה, המלא חלאה יסורין וזוהמא גדולה, ואיך הם מתכלכלים יחד במחשבה היחידה.

### פרק ב'

ביאור מחשבת הבריאה.

(י) עתה נבא אל הביאור, בצורת מחשבת הבריאה. שזה ודאי, שסוף מעשה במחשבה תחילה, כי אפילו באדם גשמי בעל ריבוי מחשבות, גם בו יבוא סוף המעשה במחשבתו תחילה, עד"מ, כשעוסק בבנין ביתו, אנו מבינים, שמחשבה ראשונה שחשב בעסק זה, הוא שחשב צורת בית לשבת בו, וע"כ מוקדם לו ריבוי מחשבות וריבוי פעולות, עד שגומר צורה זו, שחשב מראש, וצורה זו, באה לו, בסוף כל פעולותיו. והנך רואה,

עד לעוה"ז, שבאופן זה תהיה מותקנת צורת הרצון לקבל, ותשוב אל צורת ההשפעה, ובזה תבוא בהשוואת הצורה אל המאציל. והנה אחר שמיעטה, ברצון לקבל, ממילא נסתלק משם האור, שכבר נודע, שהאור תלוי ברצון, והרצון, הוא המקום של האור. כי אין כפיה ברוחניות.

### פרק ג'

ביאור מחצבת הנשמה

טו) ועתה יתבאר ענין מחצבת הנשמה, שאמרו שהיא חלק אלקי ממעל וכו', שהקשינו לעיל, איך ובמה תשתנה צורת הנשמה מאורו הפשוט, עד שתהיה נבדלת בזה מן הכל, ית', עתה מובן, כי נעשה בה באמת, שינוי צורה גדול, כי הגם שהוא ית' כולל כל הצורות שאפשר לחשוב ולהרהר, אמנם אחר האמור לעיל, אתה מוצא, צורה אחת, שאינה כלולה בו ית', והיינו הצורה של הרצון לקבל, שח"ו ממי יקבל. אמנם הנשמות, שכל בריאתן היא, משום שרצה ית', להנות להן, שזו היא מחשבת הבריאה כנ"ל, א"כ בהכרח ננטבע בנשמות החוק הזה, לרצות ולחשוך לקבל שפעו. ובזה נמצאות נבדלות הימנו ית', משום שנשתנתה צורתן הימנו ית', שכבר נתבאר שמהות גשמי נחלקת ונבדלת ע"י כח התנועה וריחוק המקום, והמהות הרוחנית, נחלקת ונבדלת ע"י שינוי צורה, ולפי השיעור שבהשתנות הצורה זה מזה, כן ישוער המרחק בין זה לזה, ובאם שינוי הצורה יגיע להפכיות ממש מן הקצה אל הקצה, אז נעשה חיתוך והבדל גמור, עד שלא יוכלו לינק זה מזה, כי זרים נחשבים זה לזה.

### פרק ד'

אחר הצמצום והמסך שנעשה על הרצון לקבל, הוא נפסל מלהיות כלי קבלה, ויצא מהמערכת הקדושה, ובמקומו משמש האו"ח לכלי קבלה, והכלי של הרצון לקבל ניתן למערכת הטומאה.

טז) אחר הצמצום והמסך שנעשה על כלי הזה שנקרא רצון לקבל, הוא נתבטל

הרצון לקבל הכלול במחשבת הבריאה, הוציא אותו מעצמותו ית' לבחינת השם א"ס. יב) ובה, ארוח לן להשכיל, במה שאור א"ס ב"ה יצא מכלל עצמותו ית', שאין לנו בו שום הגה ומלה, להיות מוגדר בשם אור א"ס כנ"ל, שהוא בסבת ההבחן הזה הנ"ל, אשר באור הזה, כלול בו הרצון לקבל מעצמותו ית', שהוא צורה חדשה, שאינה כלולה ח"ו כלל וכלל בעצמותו ית', כי ממי יקבל ח"ו. וזו הצורה, היא ג"כ כל גדלו של האור הזה, כנ"ל, ודו"ק, כי אי אפשר להאריך כאן.

מטרם הצמצום לא היה ניכר שינוי הצורה דברצון לקבל.

יג) אמנם, בכל יכלתו, לא היתה נבחנת הצורה החדשה הזו, לבחי' שינוי מאורו ית'. שז"ס שאיאתא בפדר"א, שטרם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, הוא, מורה האור שבא"ס ב"ה, ושמו, מורה על המקום, שה"ס הרצון לקבל מעצמותו ית', הכלול באור א"ס ב"ה. ומשמיענו, שהוא ושמו אחד, כלומר, ששמו שה"ס מלכות דא"ס, שה"ס הרצון, דהיינו הרצון לקבל, שנטבע בכל המציאות שהיתה כלולה במחשבת הבריאה, מטרם הצמצום, לא נבחן בו שום שינוי צורה והבדל מן האור שבו, והאור והמקום, אחד הם ממש, שאם היה שם איזה שינוי וגרעון בתוך המקום, בערך אור של א"ס ב"ה, אז ודאי היו שם ב' בחינות כנ"ל, ודו"ק.

צמצום, פירושו, שהמלכות דא"ס מיעטה הרצון לקבל שבה, ואז נעלם האור, כי אין אור בלי כלי.

יד) וזהו דבר הצמצום, אשר הרצון לקבל, הכלול באור א"ס ב"ה, המכונה מלכות דא"ס, שה"ס מחשבת הבריאה שבא"ס, כנ"ל, הכוללת כל המציאות, קיישה בעצמה להתעלות, ולהשוות צורתה ביותר, לעצמותו ית'. וע"כ, מיעטה את רצונה מלקבל שפעו ית', בבחי' הד' שברצון, כמו"ש זה לקמן, בכוונה, שעל ידי כן יתאצלו ויבראו העולמות

ובמצוות ע"מ שלא לקבל פרס, אלא להשפיע נ"ר ליוצרים, מזככים את גופם בזה, ומהפכים את כלי הקבלה שבהם, על בחי' ההשפעה. ע"ד שאמר רבינו הקדוש גלוי וידוע וכו' ולא נהייתי אפי' באצבע קטנה (כתובות ק"ד). ובה נמצאים דבקים בו ית' ממש, להיות שצורתם שוה לגמרי ליוצרים, בלי שום שינוי צורה כלל. וזה שדרשו ז"ל על הפסוק, ולאמר לציון עמי אתה ודרשו בהקסה"ז אות ס"ז, עמי אתם בשותפות, אשר הצדיקים המה שותפים עם הבורא ית', בהיות שהוא ית' התחיל הבריאה, והצדיקים גומרים אותה, להיותם מהפכים כלי הקבלה, על כלי ההשפעה.

כל המציאות כלולה בא"ס ב"ה, ונמשכת יש מיש, ורק הרצון לקבל בלבד הוא מיוחד, ונמשך יש מאין.

(יח) ודע, דכל ענין החידוש, שהמציא הבורא ית' בזה הבריאה שאמרו ז"ל, שהוציא אותה יש מאין, אין זה החידוש נופל, זולת על הצורה של הרצון להנות, המוטבע בכל נברא. שיותר מזה, לא נתחדש כלום בסוד הבריאה. שז"ס יוצר אור ובורא חושך, ופי' הרמב"ן, דמלת בורא, מורה על חידוש, והיינו מה שלא היה מקודם זה. והנך רואה שלא נאמר ובורא אור, והיינו משום שאין בו חידוש, על דרך המצאת יש מאין, כי האור וכל הכלול באור, שהוא כל המוחשות והמושכלות הנעימות שבעולם, כל זה נמשך, יש מן יש, כלומר שכבר כלולים הם בו ית', וא"כ אין בהם בחי' חידוש, וע"כ נאמר יוצר אור, להורות שאין בו בחי' חידוש ובריאה, אבל על החושך, שהוא כולל כל המוחשות והמושכלות הבלתי נעימים, עליהם נאמר, ובורא חושך, כי המציא אותם יש מאין ממש. כלומר, שאין זה ח"ו במציאותו ית' כלל וכלל, אלא שנתחדש עכשיו, אשר השורש לכולם, הוא הצורה של "הרצון להנות", הכלול באורותיו המתפשטים הימנו ית'. אשר מתחילה היא רק כהה מן האור העליון, וע"כ נקראת חושך בערך האור, אבל לבסוף, משתלשלים ויוצאים מחמתה

ונפרד ויצא מכל המערכת הקדושה, ובמקומו נתקן אור חוזר להיות כלי קבלה. (כמ"ש בחלק ג'). ותדע, שזה כל הפרש בין אבי"ע דקדושה, לבין אבי"ע דטומאה, כי כלי הקבלה דאבי"ע דקדושה הם מאו"ח, המתוקן בהשוואת הצורה לא"ס. ואבי"ע דטומאה, משמשים עם הרצון לקבל שנצטמצם שהוא צורה הפוכה מא"ס. ועי"ז הם נחתכים ונבדלים מחי החיים שהוא א"ס.

האדם ניוון משמרי הקליפות, וע"כ משתמש עם הרצון לקבל כמוהם.

(יז) ובה תבין שורש הקלקולים, שנכלל תיכף במחשבת הבריאה, שהיא כדי להנות לנבראיו. אשר אחר כל ההשתלשלות ה' עולמות הכוללים, שהם: אדם קדמון, ואבי"ע, ונתגלו הקליפות ג"כ בד' עולמות אבי"ע, דטומאה, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים, אז נמצא לפנינו, הגוף העכור הגשמי שנאמר עליו, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, משום שכל יניקתו מנעוריו הוא משמרי הקליפות, שכל עניני הקליפות והטומאה, הוא ענין צורת "הרצון אך לקבל" שיש בהם, ואין בהם מהרצון להשפיע ולא כלום. ובה נמצאים הפוכים הימנו ית', שהוא ית' אין לו רצון לקבל ח"ו כלל וכלל, וכל רצונו הוא, רק להנות ולהשפיע. וע"כ נקראות הקליפות מתים, כי בהפוך צורתם מחי החיים, נמצאים נחתכים ממנו, ואין בהם משפיעו ית' כלום. וע"כ, גם הגוף הניזון ע"י שמרי הקלי', נמצא ג"כ נחתך מחיים, והוא מלא זוהמא. וכ"ז הוא משום "הרצון אך לקבל" ולא להשפיע, הנטבע בו. כי רצונו תמיד פתוח, לקבל העולם ומלואו לתוך בטנו. וע"כ רשעים בחייהם נק' מתים, כי מתוך שינוי צורתם עד לקצה משורשם, שאין להם מבחי' ההשפעה כלום, נחתכים הימנו ית', והמה מתים ממש. ואע"ג שמדומה, שגם הרשעים יש להם מבחי' ההשפעה, שנותנים צדקה וכדומה, אמנם כבר אמרו עליהם בזה, דכל חסד דעבדין לגרמייהו הוא דעבדין, שעיקר כוונתם הוא לעצמם ולכבודם, ע"ש. אמנם, הצדיקים העוסקים בתורה



ונמשכים לנו הימנו בהמשכה ישרה, יבושם לנו, ויונעם לנו, משום שטבענו קרוב לשורשנו. וכל הענינים שאינם מצויים בו ית', ואינם נמשכים לנו הימנו בהמשכה ישרה, זולת על פי קוטבה של הבריאה עצמה, יהיו אלו נגד הטבע שלנו, ויהיה קשה לנו לסבלם. דהיינו, אנו אוהבים את המנוחה, ואנו שונאים מאד את ענין התנועה, עד שאין אנו עושים שום תנועה, זולת בשביל השגת המנוחה. והיה זה, בשביל שהשורש שלנו אינו בעל תנועה, אלא בעל מנוחה, שאין התנועה נוהגת בו כלל, וע"כ הוא ג"כ נגד טבענו והיא שנואה, עלינו, ועד"ז, אנו אוהבים את החכמה והגבורה והעושר וכל המעלות הטובות, היינו משום שהמה כלולים בו ית', שהוא שורשנו, ושונאים אנו מאוד את הפוכם, כמו הסכלות, החולשה, העניות, והבזיונות, וכדומה, היינו בשביל שאינם מצויים כלל ועיקר בשורש שלנו, וע"כ הם מאוסים ושנואים עלינו עד אין לסבול.

אמנם צריך לחקור, איך אפשר שתמשך לנו איזו המשכה, ולא תהיה ישר ממנו ית', כי אם מקוטבה של הבריאה עצמה. אלא למה דבר זה דומה, לעשיר אחד שקורא לאדם מן השוק, ומאכילו ומשקהו ומעניק לו מכסף וזהב בכל יום ויום, וכל יום מרובה משל חברו, ותבחין שהאדם הזה טועם במתנותיו העצומים של העשיר, ב' טעמים, משונים זה מזה, בבת אחת. כי מצד אחד טועם תענוג גדול לאין קץ מכח ריבוי מתנותיו, וממצד השני קשה לו לסבול ריבוי ההטבה, ומתבייש בעת קבלתו, שהדבר מביא לו אי סבלנות, מחמת ריבוי המתנות שמרבה עליו בכל פעם. וזה ודאי שהתענוג שיש לו מן המתנות, נמשך לו ישר מן העשיר הנותן, אמנם קושי הסבלנות, שהוא טועם במתנות, אינו נמשך לו מן העשיר הנותן, אלא מתוך מהותו עצמו של המקבל, שמתעוררת בו בושה, מחמת הקבלה, ומתנת החנם, ובאמת שגם זה מסבב לו העשיר כמובן, אבל באופן בלתי ישר.

הקליפות, ס"א, והרשעים, שהם נחתכים לגמרי על ידה משורש החיים. שז"ס הכתוב ורגליה יורדת מות, פי', רגליה, מורה על לשון סוף דבר, ואומר שרגליה של המלכות, שהיא בחי' הרצון להנות, שישנו בהתפשטות אורו ית', בסוף משתלשלת הימנה בחי' המות לס"א, ולהניזונים ונמשכים אחרי הס"א.

בהיותנו ענפים נמשכים מא"ס, לכן הדברים הנמצאים בשורשנו, הם לנו לתענוג, ושאינם בשורשנו, יהיו לנו לטורח וליסורין.

יט) אמנם אפשר להקשות, כיון ששינוי, הצורה הזו של הרצון לקבל מחויב להמצא בבריות בהכרח, דאם לא כן, איך תהיינה נמשכות הימנו ית' ותצאנה מכלל בורא לכלל נברא, שלא יצויר זה, אלא על ידי שינוי הצורה כנזכר לעיל. ועוד, הרי שצורה זו של הרצון להנות, היא עיקר טיב כל הבריאה, אשר מחשבת הבריאה סובבת עליה, והיא ג"כ מדת כמות הטוב והעונג, כמו שהארכנו לעיל, שע"כ נקראת מקום, ואיך נאמר עליה, שנקראת חושך, והיא נמשכת עד לבחי' מות, כי עושה במקבלים התחתונים, בחי' הפסק ופירוד מחי החיים ח"ו. ועוד צריכים להבין, מה ענין החרדה הגדולה הזאת המגיע למקבלים מחמת שינוי הצורה מעצמותו ית', ולמה חרי בה, האף הגדול הזה.

וכדי להסביר לך די באר את הענין הדק הזה, צריך לבאר מקודם, מוצא כללות התענוגים והיסורים, המורגשים בעולמנו. ותשכיל זאת, בידוע, אשר כל ענף יהיה טבעו שיהיה לשורשו, ולכן כל הענינים הנהוגים בשורש, יתרצה בו גם הענף ויאהב אותם ויחמדם, וכל הענינים שאינם נהוגים בשורשו, גם הענף מתרחק מהם, לא יסבול אותם, וישנא אותם, והנה חוק זה, נוהג בכל שורש עם הענף שלו, ולא יעבור. ומשום שהוא ית' וית', הוא שורש לכל בריותיו אשר ברא, וע"כ כל הענינים הכלולים בו ית',

## הסתכלות תלמוד עשר הספירות פנימית כא

רשעים משנה שברון שברם. וצדיקים ירשו משנה.

כא) ובא וראה, אשר לרשעים, משנה שברון שברם, כי אוזוין החבל בב' ראשים, כי העוה"ז נברא עם חסרון וריקות מכל שפע הטוב, וכדי לקנות קנינים צריכים אל התנועה. וידוע שריבוי התנועה מדאיב את האדם, להיותה המשכה בלתי ישרה ממהותו ית'. אמנם להשאר ריקן מהקנינים והטוב גם זה אי אפשר, שזה ג"כ מנוגד לשורש, שהרי השורש מלא מכל טוב. וע"כ בוחרים בסבל ריבוי התנועה, בכדי להשיג מילוא הקנינים, אמנם כיון שכל קנינם ורכושם הם אך לעצמם, והיש לו מנה רוצה מאתים, נמצא בזה, שאין אדם מת וחצי תאוותו בידו. ונמצאים סובלים מב' הצדדים, הן מצער ריבוי התנועה, והן מצער החסרון של הקנינים, שחסרה להם מחציתם. אבל הצדיקים בארצם ירשו משנה, דהיינו אחר שמהפכים את "הרצון לקבל" שלהם לרצון להשפיע, ומה שמקבלים, הוא על מנת להשפיע אז ירשו משנה, כי מלבד שמשגיגים את שלימות התענוג ומבחר הקנינים. המה משיגים ג"כ, את השואת הצורה ליוצרה ית', שבזה נמצאים בדביקות האמיתית, ואז נמצאים ג"כ בסוד המנוחה, שהשפע מגיע אליהם מאליו, בלי שום תנועה ועמל.

### פרק ה'

מחשבת הבריאה מחייבת כל הפרטים שבמציאות לצאת זה מזה עד לגמר התקון.

כב) ועכשיו שזכינו לכל הנ"ל, יובן לנו באפס מה, עוצם יחודו יתברך וית', אשר לא מחשבותיו מחשבותינו וכו', וכל ריבוי הענינים והצורות המושגים לנו, בכל המציאות הזו אשר לפנינו, כל זה מתיחד אצלו ית', במחשבה יחידה אחת, דהיינו, מחשבת הבריאה "כדי להנות לבריותיו", אשר המחשבה היחידה הזאת, מקפת את כל המציאות באחדות גמורה עד גמר התיקון, כי היא כל מטרת הבריאה כנ"ל. והיא הפועל. כלומר, ע"ד כח הפועל בנפעל, כי מה שהוא

לפי שהרצון לקבל אינו נמצא בשורשנו, אנו מרגישים בו בושה ואי סבלנות. וז"ש ז"ל, שכדי לתקן זה "הכין" לנו בעוה"ז יגיעה בתורה ומצות להפך את הרצון לקבל על רצון להשפיע.

כ) המתבאר לנו מכל האמור, שכל הצורות הנמשכות לנו בהמשכה בלתי ישרה הימנו ית', יהי' בהם קושי הסבלנות. והוא נגד הטבע שלנו. ובזה תבין, שהצורה החדשה שנעשתה במקבל, דהיינו "הרצון להנות" אינה באמת שום פחיתות וחסרון בערכו ית', ואדרבא זהו עיקר הקוטב של בריאתו, שבלא זה אין כאן בריאה כלל כנ"ל. אמנם המקבל, שהוא הנושא את הצורה הזו, מרגיש בה מחמת עצמו, בחינת קושי הסבלנות, והיינו משום שלא נמצאת צורה זו בשורש שלו, ודו"ק היטב. ובזה הצלחנו להבין את תירוץ חז"ל, אשר העוה"ז נברא, משום דמאן דאכיל דלאו דיליה, בהית לאסתכולי באפי'. שלכאורה הוא תמוה מאד כנ"ל. ועתה יונעמו לנו דבריהם מאוד, שכוונתם על ענין שינוי הצורה של "הרצון להנות", שנמצא בהכרח בנשמות, כנ"ל, משום דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה, כלומר שכל מקבל מתנה מתבייש בעת הקבלה, והיינו משום שינוי הצורה מהשורש, שאין בו צורה זו של קבלה. וכדי לתקן זאת, ברא את העוה"ז, אשר הנשמה באה בה ומתלבשת בגוף, וע"י עסק התורה ומצוות ע"מ לעשות נ"ר ליוצרו, מתהפכים כלי הקבלה של הנשמה, לכלי השפעה. כלומר, שמצד עצמה לא היתה חפצה בשפע הנכבד, אלא מקבלת השפע, כדי להשפיע נ"ר ליוצרה, הרוצה שהנשמות יהנו משפעתו ית'. וכיון שהיא נקיה מהרצון לקבל לעצמה, שוב אינה בהית לאסתכולי באפיה, ונגלית על ידי זה, תכלית השלימות של הנברא. וענין הצורך והחיוב של ההשתלשלות הרחוקה עד העולם הזה, יתבאר לקמן, שהמלאכה הגדולה הנ"ל, שהיא התהפכות צורת הקבלה על צורת ההשפעה, לא תצויר אלא בעוה"ז. כמו"ש עוד.

כמו שאבאר בהמשך ביאורנו במקומם.

מלכות דא"ס, פירושה, שהמלכות איננה עושה שם בחינת סוף.

(כג) ובהנ"ל יובן, המובא בתיקוני זוהר מבחי' המלכות דא"ס ב"ה, שע"ז נרעשו הספים מקול המתמיהים, דהיתכן לכנות שם מלכות בא"ס ב"ה, דא"כ יש גם שם ט' ספירות ראשונות וכו'. ובדברינו מתבאר היטב, דענין הרצון לקבל הכלול באור א"ס ב"ה בהכרח, כנ"ל, הוא נקרא מלכות דא"ס ב"ה, אלא ששם לא עשתה המלכות בחי' סוף וגבול על האור א"ס ב"ה, משום שעוד לא נגלה בה שינוי צורה מחמת הרצון לקבל, לכן נק' א"ס ב"ה, כלומר שהמלכות אינה עושה שם בחי' סוף וכו', לאפוקי מאחר הצמצום ולמטה, נעשה בכל ספירה ופרצוף בחי' סוף בכח המלכות.

### פרק ו'

אי אפשר שהרצון לקבל יהיה נגלה באיזו מהות, זולת בד' בחינות, וה"ס ד' אותיות הויה.

(כד) ונרחיב מעט את הענין הזה, להבין היטב ענין הסוף שנעשה בדבר המלכות. ונקדים מתחילה לבאר, מה שגדרו לנו המקובלים, ומובא בזוהר ותקונים, שאין לך שום אור גדול או קטן, הן בעולמות העליונים והן בעולמות התחתונים, שלא יסודר תחת סדר, של השם בן ארבע אותיות הויה. וזה מותאם עם הכלל, המובא בעה"ח, שאין לך אור בעולמות שלא יהיה מלובש בכלי. פי', דכבר ביארתי ההבחן בין עצמותו ית', לאור המתפשט הימנו ית', שהוא רק מטעם הרצון להנות, שנכלל באורו המתפשט, שהוא בחי' שינוי צורה מעצמותו, שאין בו ח"ו הרצון הזה. ובוה נגדר אור זה המתפשט בשם נאצל, כי מסבת שינוי הצורה הזו, יוצא האור מכלל המאציל לבחי' נאצל. ומבואר ג"כ, שהרצון להנות הכלול באורו ית', הוא ג"כ מדתו של גדלות האור, והוא נק' מקום של האור, כלומר שמקבל שפעו

אצלו ית' רק מחשבה יהיה בנבראים חוק מחוייב בהכרח. וכיון שחשב עלינו להנות אותנו נתפעל בנו בהכרח הענין הזה, להיות מקבלים שפעו הטוב. והיא הפעולה. כלומר, אחר שהוטבע בנו החוק הזה של הרצון לקבל הנאות, אז מוגדרים אנו לעצמנו בשם פעולה, שמחמת שינוי הצורה הזאת, יוצאים אנו מכלל בורא לכלל נברא, ומכלל פועל לכלל פעולה, כנ"ל. והיא היגיעה והעבודה, שמחמת כח הפועל בנפעל כנ"ל, מתגברת והולכת כמות חשק הקבלה שבנו, ע"ד השתלשלות העולמות, עד לבחי' גוף נפרד בעוה"ז, דהיינו בהפוך הצורה מחי החיים, שאין בגדרו להשפיע מחוצה לו כלל וכלל, שהוא המביא לגופים את המיתה, וכל מיני יסורים ויגיעות לנשמה כמו"ש עוד. והוא ענין עבודת השי"ת בתורה ומצוות. כי ע"י הארת הקו במקום המצומצם, נמשכים השמות הק', התורה, והמצוות. וע"י העמל בתורה ובמצוות על מנת להשפיע נ"ר ליוצרו, לאט לאט מתהפכים כלי הקבלה שבנו, לכלי השפעה. וזהו כל השכר המקווה לנו. שכל כמה שכלי הקבלה אינם מתוקנים, אי אפשר לנו להרחיב פינו לקבל שפעו ית', והיינו משום פחד של השתנות הצורה, בסוד מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה. כי משום זה היה הצמצום הא', כנ"ל. אבל בהיותנו מתקנים את כלי הקבלה שלנו, שיהיה ע"מ להשפיע, משווים אנו בוה את הכלים ליוצרים, וראויים אנו לקבל את שפעו עד אין קץ.

והנך רואה שכל אלו הצורות ההפוכות שבכל הבריאה הזו שלפנינו, דהיינו צורת פועל ונפעל, וצורת הקלקולים והתקונים וצורת העבודה ומתן שכרה, וכו', כל זה הוא נכלל רק במחשבתו היחידה ית', הנ"ל, ובתכלית הפשטות, דהיינו "להנות לנבראיו" בדקדוק, לא פחות ולא יותר. ועל הדרך הזו הנ"ל נכללים ג"כ במחשבה ההיא, כל ריבוי המושכלות, הן המושכלות שבתורתנו הק', והן החכמות החצוניות וכל ריבוי הבריות והעולמות, ושינוי ההנהגות שבכל אחת, כל אלו יוצאים ונובעים רק מהמחשבה היחידה,

## הסתכלות תלמוד עשר הספירות פנימית כג

האור של ההתפשטות שבו מצד המאציל. ואחר שנפעל הנאצל מכח עצמו בהגדלת שיעור רצונו, אז נקבעים בו החשק והרצון לקבל, ואז אפשר לאור להתלבש בכלי הזה בקביעות. והן אמת, אשר אור א"ס ב"ה מתפשט, כביכול, ג"כ על ד' הבחי' הנ"ל, עד שיעור גדלות הרצון מצד הנאצל עצמו כנ"ל, שהוא מבחינת עצמותו ית', להיות נקבע בשם לפי עצמו, דהיינו א"ס. אמנם, בכל יכלתו יתברך, לא נשתנתה הצורה כלל, מחמת הרצון לקבל, ולא נבחן שם שום שינוי, בין האור, ובין המקום של האור, שהוא הרצון להנות כנ"ל, והם אחד ממש. והיינו דאיתא בפדר"א, שקודם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, שבאמת קשה הלשון הכפולה הוא ושמו, כי קודם שנברא העולם מה ענין שמו לשם, והיה לו לומר קודם שנברא העולם היה הוא אחד. אלא הכוונה, על אור א"ס ב"ה, שהוא טרם הצמצום, כי אע"פ, שיש שם בחי' מקום, ובחינת רצון לקבל השפע מעצמותו ית', אמנם בלי שום שינוי והבחן בין האור ובין המקום. והוא אחד, היינו האור א"ס ב"ה. ושמו אחד, היינו הרצון להנות הכלול שם בלי שום שינוי ח"ו כלל וכלל. והבן את אשר רמזו ז"ל "אשר שמו" בגי' "רצון", דהיינו "הרצון להנות".

כללות כל העולמות שבמחשבת הבריאה,  
נקרא אור א"ס. והכולל של המקבלים אשר  
שם נקרא מלכות דא"ס.

כו) וכבר נתבאר בענין סוף מעשה במחשבה תחילה, שהוא מחשבת הבריאה שהתפשטה מעצמותו ית', כדי להנות לנבראיו. ונתבאר, שאצלו ית', המחשבה והאור הם ענין אחד. ובזה מובן שאור א"ס ב"ה שהתפשט מעצמותו, כולל את כל המציאות שלפנינו עד גמר התיקון העתיד, שהוא סוף המעשה, אשר אצלו ית', כבר נגמרו כל הבריות בכל שלימותם והנאתם, שרצה להנות אותם. והנה זו המציאות השלמה בכל צרכה,

ית' כפי מדת רצונו לקבל, וחשקו, לא פחות ולא יותר כנ"ל.

ומבואר ג"כ, שענין זה של הרצון לקבל, הוא כל בחי' החידוש, שנתחדש בבריאת העולמות, על דרך המצאת יש מאין ממש. כי רק הצורה הזאת לבדה, אינה כלולה ח"ו כלל בעצמותו ית', ורק עכשיו המציא אותה הבורא ית' לצורך הבריאה. שז"ס ובורא חושך, מפני שצורה זו, היא השורש לחושך, מפני שינוי הצורה שבה, וע"כ כהה היא מן האור המתפשט בתוכה ובסבתה.

ובזה תבין, שכל אור המתפשט הימנו ית', תיכף נבחן בזה ב' בחי'. בחי' א', היא עצמות האור המתפשט, טרם נגלתה בו הצורה של הרצון להנות. ובחי' ב', היא אחר שנגלתה בו הצורה של הרצון להנות, שאז נתעבה ונחשך מעט, בסבת הקנין של שינוי הצורה כנ"ל. והנה בחי' א', ה"ס האור. ובחי' ב', ה"ס הכלי. וע"כ נבחנות בכל אור המתפשט, ד' בחי', בדבר התפעלות הכלי. כי צורת הרצון לקבל, שנק' כלי אל האור המתפשט, אינה נשלמת בבת אחת, אלא בדרך פועל ונפעל. ויש ב' בחי' בפועל, וב' בחי' בנפעל, ונק' כח ופועל בפועל, וכח ופועלה בנפעל שהם ד' בחינות.

אין הרצון לקבל נקבע בנאצל, אלא ע"י  
התעוררותו לקבל מכח עצמו.

כה) והענין, משום שהכלי הוא שורש החושך כנ"ל, אשר הוא הפוך מן האור, וע"כ הוא מחויב להתפעל לאט לאט, ע"ד המדרגה, בדרך עילה ועלול, שז"ס המים הרו וילדו אפילה (מד"ר שמות פ' כ"ב) כי החושך, הוא תולדה מהאור עצמו, ומתפעל הימנו ע"ד הריון ולידה, שה"ע כח ופועל. והיינו, כי בהכרח, שנכלל תיכף בכל אור המתפשט בחי' הרצון לקבל כנ"ל, אלא שאינה עולה בשם של שינוי הצורה, עד שיקבע באור, זה הרצון להדיא. ולזה, לא די בחינת הרצון לקבל הנכלל באור מצד המאציל, אלא הנאצל בעצמו, מחוייב לגלות הרצון לקבל שבו, בפועל, מצד עצמו. כלומר, שמחוייב להמשיך שפע ברצונו, יותר מכפי שיעור

## כז חלק תלמוד עשר הספירות ראשון

נקראת אור א"ס ב"ה. והכולל שלהם, נקרא מלכות דא"ס.

פרק ח'

החכמה נקראת אור והחסדים מים. הבינה נק' מים עליונים, והמלכות מים תחתונים.

פרק ז'

אע"פ שנצטמצמה רק מבחי"ד, נסתלק האור גם מג' הבחינות הראשונות.

כט) ועכשיו נבאר מהות ד' הבחינות עילה ועלול, המוכרחות להתפעלות שלימות הצורה של הרצון לקבל. כנ"ל, בסוד המים הרו וילדו אפילה. כי הנה באצילות יש ב' בחי' אור. הבחי' הא' נק' אור, שה"ס חכמה. והבחי' הב' נק' מים, שה"ס חסדים. כי הבחי' הא' נמשכת מעילא לתתא בלי סיוע מצד התחתון, והבחי' הב' נמשכת בסיוע מהצד התחתון, ע"כ נק' מים, שכן טבע האור שיסודו למעלה, וכן טבע המים שיסודם למטה, והבן. וגם במים עצמם ישנן ב' בחי' דהיינו מים עליונים, שהם ע"י הבחי' הב' שבד' הבחי'. ויש מים תחתונים, שהם ע"י הבחי' הד', שבד' הבחינות.

ביאור התפשטות אור א"ס לד' בחינות כדי לגלות הכלי, שהוא הרצון לקבל.

ל) וע"כ יש בכל התפשטות של אור א"ס, עשר ספירות כי הא"ס שה"ס השורש והמאציל נקרא כתר, ואור ההתפשטות עצמו, נקרא חכמה. שהוא כל שיעור ההתפשטות של האור מלמעלה, מא"ס ב"ה. וכבר נודע, שבכל התפשטות אור מלמעלה כלול הרצון לקבל כנ"ל, אלא אין הצורה של הרצון לקבל נגלית בפועל, עד שיתעורר הנאצל לרצות ולהמשיך אור, יתר מכשיעור התפשטותו. וא"כ, כיון שהרצון לקבל כלול בבחי' כח תיכף באור ההתפשטות, ע"כ מחוייב האור לגלות הכח אל הפועל. וע"כ, מתעורר האור להמשיך תוספת שפע, יותר משיעור שבהתפשטותו מצד הא"ס, ובזה מתגלה הרצון לקבל בפועל, באור ההוא, וקונה צורת החידוש בשינוי צורה במעט כנ"ל, כי נעשה בזה כהה מן האור, כי נתעבה מחמת חידוש הצורה הנ"ל, וזה החלק שנתעבה נקרא בינה. וז"ס אני בינה לי גבורה, שבאמת הבינה היא חלק מן החכמה, דהיינו עצם אור ההתפשטות א"ס כנ"ל, אלא משום שהתגברה ברצון, והמשיכה שפע יותר

כז) וכבר התבאר שהנקודה האמצעית, שה"ס הנקודה הכוללת של מחשבת הבריאה, וה"ס הרצון להנות שבה, קישט את עצמו, להשוות צורתו למאציל ביתר שאת, ואע"פ שמצד המאציל אין בו שום שינוי צורה בכל יכלתו, אמנם נקודת הרצון הרגישה בזה כעין המשכה בלתי ישרה ממהותו ית', ע"ד המשל הנ"ל מהעשיר עש"ה, וע"כ מיעטה את רצונה מהבחי' האחרונה, שהיא תכלית הגדלות של הרצון להנות, כדי להוסיף בדביקות בבחינת המשכה ישרה ממהותו ית', כמו"ש לעיל. ואז נתרקן האור מכל בחי' המקום, כלומר, מכל ד' המדרגות שישנן במקום. ואע"פ שלא מיעטה רצונה אלא מהבחי' הד' אמנם מהטבע הרוחני הוא, שאינו נחלק לחלקים.

אח"כ חזר והמשיך קו אור מג' הבחינות הראשונות, ובחי"ד נשארה חלל פנוי.

כח) ואחר זה נמשך שוב אור א"ס ב"ה אל המקום שנתרוקן, אלא לא מילא את המקום בכל ד' בחינותיו, אלא רק על ג' בחי', כמו שהיה הרצון של נקודת הצמצום. ונמצא שהנקודה האמצעית שנצטמצמה, נשארה חלולה וריקנית, כי לא האיר האור אלא עד הבחי' הד', ולא עד בכלל, ונפסק שם אור א"ס. ויתבאר לקמן, ענין התכללות הבחי' זו מזו, הנוהגת בעולמות העליונים. ובזה תבין, שהד' הבחי' נכללות זו מזו, באופן, שגם בבחי' ד' עצמה, ישנן ג"כ כל ארבע הבחי'. ונמצא בזה, שגם בבחי' הד', הגיע האור א"ס ב"ה לג' בחי' ראשונות שבה, רק הבחי' האחרונה שבבחינה הד' שבה, היא בלבדה נשארה. ריקנית בלי אור, וזכור זאת.

## הסתכלות תלמוד עשר הספירות פנימית כה

דקוצו של יוד, ה"ס א"ס, כלומר, כח הפועל הכלול במחשבת הבריאה; "כדי להנות לבריותיו", שה"ס כלי הכתר. ויו"ד, ה"ס חכמה, דהיינו הבחי' הא', שהיא בחינת הכח שבפועל, הכלול תיכף באור ההתפשטות של הא"ס. וה"א ראשונה, ה"ס בינה, דהיינו בחי' ב', שהיא בחי' יציאת הכח אל בחי' פועל, דהיינו האור שנתעבה מן החכמה כנ"ל. ואו, ה"ס זעיר אנפין, או חג"ת נה"י, דהיינו, התפשטות אור דחסדים שיצא ע"י הבינה כנ"ל, שהיא בחי' ג', בחי' כח לגילוי הפעולה כנ"ל, ה"א תתאה שבהויה, ה"ס מלכות, דהיינו הבחינה הד' בחינת גילוי הפעולה בשלימות כלי הקבלה, שהתגבר להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו מבינה, ובוזה נקבעה צורת הרצון לקבל, על היכנו, והאור מתלבש בכלי שלו, שהוא הרצון לקבל, הנגמר רק בהבחינה הרביעית הזו, ולא קודם הימנה. בזה תבין בפשטות, שאין לך אור בעולמות עליונים ותחתונים, שלא יהיה מסודר תחת סדר שם בן ארבע, שה"ס ד' בחי' הנ"ל, כי בלא זה לא נקבע הרצון לקבל, שצריך להיות בכל אור. כי הרצון הזה הוא המקום והמדה של האור ההוא כנ"ל.

אותיות י' ו' דהויה הן דקות, מפני שהן בחינות כח בלבד.

(לב) ואין להקשות על זה הרי היוד רומז לחכמה וה' לבינה, וכל עצמות האור, שאך יש בע"ס, הלא היא נמצאת בספירת החכמה, ובינה וזעיר אנפין ומלכות, המה רק לבושים בערך החכמה, א"כ היתה צריכה החכמה, לתפוש את האות היותר גדולה בשם בן ד'. והענין הוא, כי האותיות של השם בן ד', אינן מורות ומרמזות על שיעור וכמות האור שבע"ס, אלא שהן מורות ערכי התפעלות הכלי, כי הלבן שבקלף הס"ת, מרמז על בחי' האור, והשחור שהוא האותיות שבס"ת, מרמזות על בחי' איכות הכלים. וע"כ הכתר, כיון שהוא רק בחי' שורש דשורש לכלי, לכן מרומז רק בקוצו של יוד. והחכמה, שהיא בחי' הכח שטרם נתגלה לפועל, ע"כ נרמזת באות היותר קטנה שבאותיות, דהיינו

משיעור ההתפשטות שבה, מא"ס, מחמת זה קנתה שינוי צורה, ונתעבתה מעט מן האור, ויצאה בשם לפי עצמה, שהיא ספירת בינה. והנה מהות תוספות השפע שהמשיכה מא"ס, בכח התגברות הרצון שלה, נק' אור של חסדים, או מים העליונים כנ"ל. מפני שאור זה לא נמשך ישר מא"ס ב"ה, כמו אור החכמה, אלא ע"י הסיוע של הנאצל, שהתגבר ברצון כנ"ל, וע"כ עולה בשם לפי עצמו, להיות נקרא אור דחסדים, או מים. והנך מוצא עכשיו בספירת הבינה, שהיא כלולה מג' בחי' אורות, בחי' א', היא אור עצמות הבינה, שהוא חלק מאור החכמה כנ"ל, ובחי' ב', בחי' ההתעבות ושינוי הצורה שבה, שקנתה ע"י התגברות הרצון כנ"ל. ובחי' ג', היא אור דחסדים שהגיע לה, ע"י המשכתה עצמה מהא"ס ב"ה. אמנם, עדיין לא נגמר בזה כלי הקבלה על שלימותו, להיות הבינה מעצם אור החכמה הנעלה מאוד. שהוא ההתפשטות הישרה מאור א"ס ב"ה, ע"כ נגלה בבינה, רק בחי' שורש לכלי קבלה, ובחינת פועל, לפעולת הכלי. כי אח"כ, אותו אור דחסדים, שהמשיכה בכח התגברותה, שוב התפשט הימנה, ונתוספה הארה מועטת מאור החכמה. והתפשטות אור דחסדים זה, נקרא זעיר אנפין, או חג"ת, כמו"ש במקומו. והנה אור ההתפשטות הזה, ג"כ התגבר ברצונו, להמשיך שפע חדש, יתר מכשיעור הארת החכמה, שיש בהתפשטות שלו מן הבינה. ע"כ נבחת התפשטות זו ג"כ לב' בחינות כי אור ההתפשטות בעצמו נק' ז"א או ו"ק, ובחי' ההתגברות שבו, נק' מלכות, וז"ס עשר הספירות, כתר, ה"ס א"ס. חכמה, היא אור ההתפשטות מא"ס. בינה, ה"ס אור החכמה שהתגבר להוסיף שפע, שעל ידי כן נתעבה כנ"ל. ז"א, הכולל חג"ת נה"י, ה"ס אור דחסדים עם הארת החכמה המתפשט מן הבינה. ומלכות, ה"ס התגברות הב' לתוספת הארת החכמה, יותר ממה שיש בז"א.

ד' הבחינות שברצון, ה"ס ד' אותיות הוי"ה, שהן כח"ב תו"מ.

(לא) וז"ס ד' אותיות, דשם בן ארבע,

כי כל עיקר מושג הזמן אצלנו, אינו אלא הרגש של התנועות. כי מוח המדמה שבאדם, מצויר ומרקם מספר מסויים של תנועות, שהרגיש בהן בזו אחר זו, ומעתיקם בדמיון "זמן" מסוים. באופן, שאם היה האדם עם סביבתו במצב של מנוחה מוחלטת, לא היה יודע אז ממושג הזמן ולא כלום. והנה כן הדבר גם ברוחנים, שסכום מסוים של חידושי הצורות, הנבחנות לתנועות רוחניות כנ"ל, המסובכות זו בזו בדרך סבה ומסובב, מכנים אותן בשם "זמן" ברוחניות. וענין "קודם ואח"כ" פירושו תמיד כמו סבה ומסובב.

### פרק י'

כל החומר המיוחס לנאצל, הוא הרצון לקבל, ומה שיש בו יותר מזה מיוחס למאציל.

לה) ודע, כי בחינת הרצון לקבל שבנאצל, שנתבאר היטב, שהוא הכלי שבו, תדע, שהוא ג"כ כל החומר הכללי, המיוחס לנאצל. באפן שכל הישות זולתו, מיוחסת למאציל.

הרצון לקבל, הוא צורה ראשונה של כל מהות, וצורה ראשונה אנו מגדירים בשם חומר, משום שאין לנו השגה במהות.

לו) אע"פ שבחינת "הרצון לקבל" מובן לכאורה למקרה ולצורה במהות, ואיך תופסים אותו לחומר המהות? אמנם כן הוא גם במהות הסמוכות לנו, שדרכינו לכנות הצורה הראשונה שבמהות בשם החומר הראשון שבמהות, משום שאין לנו השגה ותפיסא כלל וכלל בשום חומר, כי כל ה' החושים שלנו אינם מוכנים לזה, להיות המראה והשמיעה והריח והטעם והמישוש מציעים לשכל העיוני, רק צורות בעלמא

הי', והבינה שבה יצא ונגלה הכח אל הפועל, נרמזת באות הרחבה שהיא ה"א. וז"א כיון שאינו אלא בחי' כח לגילוי הפעולה כנ"ל, ע"כ נרמז באות ארוכה ודקה, שהיא ואו. שהדקות, מורה, שעדיין הויית כלי טמונה בו בכח בהעלם. ואריכות הקו, מורה שבסוף התפשטותו נגלה על ידו כלי גמור ושלם. כי החכמה לא הספיקה בהתפשטותה לגלות כלי שלם, כי הבינה איננה עדיין כלי ממש, אלא בחי' פועל הכלי כנ"ל. שע"כ רגל היוד קצרה, להורות שעדיין קצר הוא, שלא גילה ע"י הכח הטמון בו, וע"י התפשטותו, בחי' כלי שלם. וגם המלכות, נרמזת באות ה', כמו ספירת הבינה, שהיא אות רחבה, שנגלית בשלימות הצורה. ולא יקשה לך ע"ז, מה שהבינה והמלכות יש להן אותיות שוות, היינו משום שבעולם התיקון הן באמת דומות זו לזו, ושואלות כליהן זו לזו, בסו"ה ותלכנה שתיהן. כמ"ש במקומו.

### פרק ט'

תנועה רוחנית, פירושה, התחדשות של שינוי צורה.

לג) עוד נשאר לבאר דבר הזמן והתנועה, שאנו נתקלים בהם כמעט בכל מלה בחכמה הזאת. אכן תדע, שהתנועה הרוחנית איננה כתנועה המוחשית ממקום למקום, אלא הכונה היא על התחדשות הצורה, שכל חידוש צורה אנו מכנים בשם תנועה. כי אותו החידוש, דהיינו שינוי הצורה שנתחדשה ברוחני, במשונה מצורה הכללית הקודמתו שבאותו הרוחני, הרי היא נבחנת, שנתחלקה ונתרחקה מרוחני ההוא, ויצאה בשם ובשליטה לפי עצמה. שבזה היא דומה לגמרי למהות גשמית אשר נפרד ממנה איזה חלק, ומתנענע והולך לו ממקום למקום. ולפיכך מכונה החידוש צורה בשם תנועה.

זמן הרוחני פירושו, מספר מסוים של חידושי שינוי צורות, המסובבים זה מזה. קודם ואח"כ, פירושה, סבה ומסובב.  
לד) ודבר הזמן בהגדרתו הרוחני, תבין,

## הסתכלות תלמוד עשר הספירות פנימית כז

ולבודד האטומים האלו למיניהם, עד לבחינת החומר הראשון של המהות ההיא, והרי גם אז, המה רק כחות שבמהות, ולא חומר. והנך מוצא, אשר גם בגשמיות, אין לנו מוצא אחר להבין את החומר הראשון, זולת בהנחה, שהצורה הראשונה היא החומר הראשון הנושא כל שאר המקרים והצורות הבאים אחריה, ואין צריך לומר בעולמות העליונים, אשר כל מוחשי ומדומה אינו נוהג שמה.

של מקרי המהות, המצטיירים על ידי שיתוף פעולה עם החושים שלנו. ולמשל, אם נקח אפילו את האטומים הקטנים המיקרוסקופיים אשר ביסודות הראשונים שבאיזו מהות, הנפרדים על ידי מלאכת החמיא, הלא גם המה אינם אלא צורות בעלמא שמצטיירות כן לעינים, או ביתר דיוק, שהמה ניכרות ונבחנות לנו על ידי דרכי "הרצון לקבל ולהתקבל", שאנו מוצאים בהם, אשר על פי משפט הפעולות הללו אפשר להבחין בהם



